

odmevi

PRIPOMBE, KI NOČEJO BITI KRITIKA

Intervju s predsednikom PZS Marjanom Oblakom v PV 5/89 je načel nekaj ključnih vprašanj, ki zadnja leta »vise v zraku«
znotraj naše planinske organizacije. Ob vsem dolžnem spoštovanju do predsednika PZS so me nekateri njegovi odgovori presenetili; preprosto ne morem molče mimo njih in menim, da je potrebno napisati nekaj kritičnih pripomb.

TRENTA

Na to temo se je predsedniku — upam, da po pomoti — zarekel stavek, ki je v Trenti izzval ogorčenje: »Trentarji bi želeli, da mi pridemo v Trento, jo kultiviramo in turistično obogatimo, oni pa bi se izselili in se tja vračali samo na dopust.« Kdor pozna razmere, ve, da takšna neresnična misel Trentarja žali. Če odmislim delno prenavo Koče pri izvru Soče (in še ta je brez elektrike), PZS ves čas po vojni ni v Trenti zgradila nič novega in nič takega, kar bi dolino kultiviralo in obogatilo. Kmalu bodo minila štiri leta, odkar je zaprta edina planinska postojanka v srednji Trenti, Koča Zlatorog, nekdanj priljubljeno zbirališče gornikov in domačinov. Ne želim drezati v osje gnezdo za ugotavljanje krivde, zakaj je Zlatorog zaprt. Toda zadevo vsaj toliko poznam, da upam trditi, da pri dolgoletnem večšem sprenevedanju o lastništvu in odgovornosti za Zlatorog med občino Tolmin in planinci domačini iz Trente niso nič krivi. So pa prvi in najbolj prizadeti, ker je njihov Zlatorog zaprt.

Ob trditvi, da bi se Trentarji najrajši izselili, se mi upira razlagati, da povsod po Sloveniji živi veliko mlajših ljudi različnih poklicev in različne izobrazbe, ki jim je skupno to, da so bili rojeni v Trenti in bi zelo radi delali v Trenti, če bi le imeli kje. Samo en podatek za dokaz absurdne povojne politike, katere rezultat je tudi prazna Trenta: po ukinitvi šol v Zapodnu in Logu so trentarskim družinam pobrali vse otroke in jih strpali v dijaški dom v Bovcu. Domov so prihajali samo ob nedeljah; za višje razrede je tako še dandanes. Koliko joka je bilo vsak teden, ko so sedemletni otroci odhajali in kako zelo so jih pogrešali doma tudi za pomoč pri delu, menda ni treba pisati.

O ELEKTRARNAH NA VETER

Prvič sem iz intervjuja zvedel, da je vse pripravljeno za postavitev elektrarn na veter na Krnu in na Kredarici. Če za hrb-

tom kdo na skrivaj pripravlja presenečenje, moram opozoriti, da so elektrarne na veter v Julijskih Alpah zaenkrat nezakonite: zakon o Triglavskem narodnem parku jih ne dovoljuje. Ne vem za utemeljitev tega člena, pri sestavljanju zakona nisem sodeloval, sodelovali pa so naši ugledni planinci. Poznavalci pravijo, da elektrarne na veter povzročajo prevelik hrup in žvižganje, zato niso primerne za miren gorski svet. Kaže, da so edina zaenkrat smiselna rešitev za oskrbo z energijo v gorah sončne celice, tega pa v našem planinskem gospodarstvu še niso vzeli. Kakorkoli že, kdor bo skušal v Julijskih Alpah postaviti elektrarno na veter, bo moral poprej v Skupščini SRS doseči spremembo zakona o Triglavskem narodnem parku.

ZDOMSKA IN ZAMEJSKA PLANINSKA DRUŠTVA

Zaradi prijateljskih vezi so mi odnosi med Slovenskim planinskim društvom iz Celovca in PZS precej dobro znani. Ti odnosi niso več na zavidljivi višini. Vzrok je neizdelan koncept in vizija znotraj PZS glede zamejskih društev.

Zadnja leta opažam, da se vezi trgajo. Zamejski planinci ne čutijo potrebe po večji navezanosti na PZS, enaka zadrega pa je, priznajmo, tudi na PZS, saj se zamejska problematika (pri tem ne mislim različnih proslav!) ne pojavlja v organih osrednje planinske organizacije. Množični avtobusni izleti naših društev na Bleščečo planino so samo obliž za praznino, ki predstavlja zaskrbljujoče nasprotje ne tako stari zgodovini, ko je bila Ziljska podružnica SPD eden izmed stebrov slovenskega gorništv.

Mnenje, da so planinska društva v diaspori tako močna, da nas ne potrebujejo, je dokaj čudno. Po štiridesetih letih dosledne anateme nad bogatim in uspešnim delom slovenskih planincev v Argentini, ko smo zavestno molčali in prezirali njihovo pionirsko delo v Andih, Patagoniji in Himalaji, slovenske planinske knjige, časopise, lastne planinske kočje itd., je zdaj res tako, da nas ne potrebujejo več.

Ena izmed tabu tem v naši planinski zgodovini so tudi planinska društva v emigraciji. Nobene potrebe ni, da bi nadaljevali s sprenevedanjem nad delom, ki nam je lahko samo v čast. Prvi uspehi naših alpinistov v Patagoniji so se rojevali ob pomoči sijajnih Slovencev iz Barilocheja. V tem turističnem in planinskem centru na robu Kordiljer je več sezon zapored uživala slovensko gostoljubje tudi naša alpska smučarska reprezentanca.

EKOLOŠKI PROBLEMI V NAŠIH GORAH

Problematika je vsako leto manj obvladljiva. Odsotnost ekološke ozaveščenosti v naših društvi je ponekod porazna. Gradbeniška evforija nima meja, opozarjanje

na posledice pa je največkrat zavrnjeno kot zaviranje razvoja.

Ne morem se strinjati z mnenjem predsednika, da povečave planinskih postojank ne vplivajo na večje onesnaženje našega gorskega sveta. Vedno več ljudi prihaja tja, kjer se zmogljivosti postojank večajo! Onesnaženje Dvojnega triglavskega jezera in jezera na Planini pri jezeru, cela melišča smeti in odpadkov, onesnaževanje virov pitne vode s famoznimi greznicami brez dna, pijačevanje po planinskih kočah, hrup, smrad in razlita olja dizelskih agregatov itd. so samo delčki klavnega mozaika podobe naših gora, kakršne zapuščamo bodočim generacijam.

Zaskrbljujoče je, da ekološke raziskave o posledicah množičnega planinstva niso našle prostora v planih PZS. Kje je ekološko usmerjena vizija naše planinske organizacije? V primerjavi z aktivnostjo in nepopustljivo doslednostjo na področju ekologije pri planinskih organizacijah v drugih alpskih deželah smo pri nas še globoko pod začetkom. Živimo v času, ko je ekologija vodilna in odločilna tematika v družbenih gibanjih. Če si pri nas novo nastajajoča gibanja in stranke še ne znajo pomagati z ekološkimi programi, je to znak pomanjkljivega političnega instinkta, če pa planinska organizacija nima izdelane ustrezne ekološke strategije, je to grozljivo! Od tod naprej ni daleč do vprašanja, kaj nas še združuje. Če ni prepričljive in vabljive strategije, če ni ničesar, kar bi navduševalo mladino in ji dajalo upanje za nekaj let naprej, ostane samo še pobiranje članarine in vegetiranje od enega dneva planincev do drugega.

Janez Bizjak

RAZLIČNI SREČANJI

V razgovoru s predsednikom PZS Marjanom Oblakom v 5. številki Planinskega vestnika, str. 198, ste med drugim zapisali, da bo letošnje Srečanje pod Triglavom, ki bo okrog 27. avgusta, »nekakšno nadomestilo za izseljenski piknik v Škofji Loki, ki je, kot kaže, preživel.«

Ob tem bi vas želeli opozoriti, da je zadnji dve leti nekdanji izseljenski piknik v Škofji Loki potekal pod naslovom »Srečanje v moji deželi«, vsebinsko pa je bil zasnovan veliko širše kot po prejšnji, vseljnični zasnovi. Letos smo se sporazumno z organizatorji odločili za selitev tega srečanja v Dolenjske Toplice. Razloga sta pravzaprav dva: ker sama prireditelj potrebuje nekaj svežih organizacijskih moči in ker je z Dolenjske in iz Bele krajine po svetu veliko izseljencev. Vsekakor pa bo tudi letos ohranjena kontinuiteta tradicionalnih osrednjih izseljenskih srečanj.

Pozdravljamo pa tudi pobudo za srečanja z našimi rojaki v »raju pod Triglavom«, ki v nobenem primeru časovno ne sovпада z osrednjim izseljenskim srečanjem.

Jože Prešeren
gl. ur. Rodne grude

P. S.: Srečanje v Dolenjskih Toplicah bo v nedeljo, 2. julija.

iz planinske literature

Vodnik po gorniški poti PP

V nakladi 500 izvodov je mariborski gornik Dušan Vodeb izdal v samozaložbi (»sam napisal, izdal in plačal«, kot pravi) vodnik po gorniški poti Planica—Poljuka (PP), ki sta jo skupaj z jeseniškim gorskim tovarišem Urošem Župančičem »odkrila«, prehodila in jo začela propagirati. O tem odkritju in zgodovini poti najlepše piše Dušan Vodeb sam v uvodu v brošuri:

»Pot iz Planice na Pokljuko pomeni pravzaprav novost v našem gorskem svetu. Na njej ni značilnosti, ki jih sicer srečujemo na planinskih poteh. Redke markacije na njej so vrisane le zato, da nakažejo začetek in posamezni del poti, ponekod pa tudi zato, da bi gornik v težko prehodnem svetu rušja in skal vedel, da je na pravi poti. Na PP ni klinov in žice, ni žigov, ni obveznih pristopov na vrhove gorá. Po sledih gamsov in drobnice ter po lovskih poteh, včasih zapuščenih in opuščenih, prehaja PP pod stenami juljskih vrhov, v pasu rušja in skal izpod Račeških Ponc na oddaljeno Pokljuko. Po tem malo znanem, brezpotnem gorskem svetu, odmaknjenem od markiranih poti, teče nova pot, ki vabi slehernega gornika, ko išče samoto in nove razglede. Povsod nas spremlja gorsko cvetje, od tistega, ki ga odkrivamo še v gozdu, pa do tistega, ki domuje na melišču in v skalnih razpokah. Tri četrť poti PP poteka po gamsjih poteh, po rušju in skalah ...

Za nadelavo celotne poti PP sva z Urošem porabila precej let. Nikamor se nama ni mudilo. Bila sva že pri šestdesetih letih in še več, obujala sva spomine, izkušnje, vedno znova načrtovala in iskala prehode. Planinska pot s kočjo na cilju naju ni več zadovoljevala, za steno sva bila že preveč okorna in od nje je ostal le utrinek vsega preplezanega ...

Spočetka sva PP omenjala kot sprehajalno pot in jo ob 200-letnici prvega pristopa na Triglav želela kot tako podariti planinski organizaciji, da jo sprejme v svoj program nadelanih poti. To sva hotela storiti v začetnem navdušenju nad potjo, ko nisva